

KROLESTWO (5854) *sb n*

królestwo (5768), **królestwo** (85), **królowstwo** (1); *królewstwo PowUrb* (2), *OpecŻywSandP*, *ForCnR*, *KlerPow* (2), *RejKup*; *królestwo* : *królewstwo OpecŻyw* (32:11), *LibLeg* (14:4), *RejPs* (37:1), *Mącz* (10:59), *SkarŻyw* (82:1), *PaprUp* (25:1); *królewstwo* : *królowstwo RejKupSekl* (1:1).

Pierwsze o pochylone, e oraz końcowe o jasne; królestwo z tekstu nie oznaczającego pochyleń.

sg N *królestwo* (869). ◇ *G* *królestwa* (2128). ◇ *D* *królestwu* (249). ◇ *A* *królestwo* (4098). ◇ *I* *królestwem* (204); -em (81), -ém (1), -(e)m (122); -em : -ém *SarnStat* (39:1). ◇ *L* *królestwie* (785); -e (194), -é (2), -(e) (589); -e : -é *MurzNT* (5:1), *BiałKat* (5:1). ◇ *V* *królestwo* (9). ◇ *pl N* *królestwa* (92). ◇ *G* *królestw* (133), *królewst* (1); *królestw* : *królewst Mącz* (2:1; 308b). ◇ *D* *królestwám* (9) *BielŻyw*, *RejPs*, *RejAp*, *WujJud* (5), *BudBib*, *królestwom* (9) *OrzQuin*, *RejPosWstaw*, *SkarJedn*, *OrzJan*, *SkarKaz*, *SkarKazSej* (4); ~ -ám (7), »(a)m (2); ~ -om (1) *OrzQuin*, -óm (1) *OrzJan*, -(o)m (7). ◇ *A* *królestwa* (167). ◇ *I* *królestwy* (34), *królestwami* (2) *MurzNT*, *SkarKazSej*. ◇ *L* *królestwach* (56), *królestwiech* (3) *Rejóz*, *KromRozm II*, *KromRozm III*; ~ -ach (42), -äch (11), -(a)ch (3); -äch *GórnDworz*, *RejPos* (3), *HistHel*, *NiemObr*, *OrzJan*, *KołakCath*; -ach : -äch *BielKron* (7 : 3). ◇ *V* *królestwa* (5). ◇ *du A* (*cum nm*) *królestwie* (1) *SkarŻyw* 268.

Składnia orzeczenia w znaczu. 1. Przen. w sg *królestwo było* (1) *SkarKaz*, *królestwo chcieli* (1) *BielKron*; *w pl* *królestwa służyli* (1) *LubPs*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Kraj rządony przez króla; regnum Murm, BartBydż, Mącz, Calag, Calep, Cn; imperium, res publica Mącz; domus Vulg (4668) : OpecŻyw 38; PatKaz II 84 [2 r.]; PatKaz III 131; BartBydż 130; [Hijacynty] Ludziem podroźnem przełpieczność czynią, thak iże też powietrze morowe rozmagitech królestw nie mogą gim nicz załzkodzić FalZioł IV 54b, IV 47d, 56c; Tich czałow Aiexander [!] greckie ziemie w iedno królestwo łpoył, ktore przedtim od rozmaitich krolow łprawowane były BielŻyw 149, 113 [2 r.], 135, 149, 159, 163 [2 r.] (9); łtądże małż iż Wandali Szwabi/ Burgundi poźli z królesthwa ziemie pollkiey [de regno Poloniae [!]], rozmaitimi imiony wezwani od roznołci miełjc przy ktorich miełzkali MiechGlab 49; Ci włzytci łą Słowiane [!] y Wandalowie po królesthwach łzyrokich miełzkaiąci. MiechGlab 52, 8; BierRozm 5, 19, 21 [2 r.]; LibLeg 6/159, 10/69, 145v; WróbŻółt Ov; WróbŻółtGlab A3, Ao; RejPs 109v, 118v, 154v, 155, 156; LudWieś B4v; RejJóz A4, K8v, L, L6v, Mv; HistAl A3v, A4, B2, B2v, B4v, 15, N3v; MurzNT Matth 24/7 [2r.]; KromRozm II a4v; Tákże y w myełcye/ w domu/ w królestwye/ mułłi yeden nawyłłłłfy vrząd być/ ktoryby włłłłtkimi inymi władnął. KromRozm III G, A5v, E2v, F7v, F8 [2 r.], Gv [2 r.] (11); Diar 69, 75; GliczKsiąż G6; LubPs 05 marg, O5v marg, O6 marg [2 r.], Y, Yv (11); GroicPorz a2v, a3, p2, r3 [2 r.], ł3v; KrowObr 5, 11, 23 [2 r.], 27v, 75, 79v; RejWiz 45, 109v, 112v, 172; Leop P4, Ios 11/10, 1.Esdr 6/12, 4.Esdr 12/13, 10/10 (15); OrzList hv; UstPraw A, B2, Ev, E2v, E3, E3v; LeszczRzecz A4v; RejZwierz A5, 10, 69; BibRadz 2.Par 32/15, 1.Esdr 7/23, Iob 34 arg, Ps 7 arg, I 306b marg (25); Polłkę łwą od Krolá Koronowánego Królestwem názwáli OrzRozm D2v; Loterłstwo nie Królestwo tám iełt/ gdzie ludźie Bogá niezniąi/ pocźciwie nie żywią OrzRozm H3v, A2, A2v, B, B4v, D2 [2 r.] (20); w ktorey [w Azyjeł maleł] ty królestwá łą łlbo powiáty/ Pontus/ Mifya/ Cezárya/ Armenia BielKron 269; Ma theż Europá w łobie wolność przyaciéłłká/ iż wolno z iednego królestwá do drugiego iecháć y*

wfzythkę fchodzić kto chce. *BielKron* 271v; to kroleństwo nie długo trwało dla rozmnożenia fynow krolewfkich/ ktorzy potym kroleństwo w pánftwá dziálem obroćili *BielKron* 284; pierwey iá [*Finlandię*] poczytano zá kroleństwo/ ále dziś tylko tytuł ma *Dináfctiey*. *BielKron* 294, 6v, 10, 61v [2 r.], 129v, 194v (227); *KochSat* A2v; *KochZg* A2v; Occasus Reipublicae. Zásćie/ záginienie królewftwá. *Mącz* 258a; Regnum regionibus continetur, króleństwo z krayin á z dziedźiny yeft złożone. *Mącz* 349d, 73c, 113d, [114]d, 117b, 168c (35); Weźmiecie wfzytki Pánftwá od Króleftwá różné/ ták Deſpocyę iáko téz y Dynáfctyę/ to ieft/ Hołpodárftwá y Kśięftwá/ á równaycie ie z Króleftwem *OrzQuin* P, Dv, D2 marg, F, F4, F4v (78); *Prot* B2v; *LeovPrzep* A4v, B [2 r.], B2v, C2v, Hv; *RejAp* 81 v, 97, 106v, 122v, 146 (19); *GórnDworz* C6v [3 r.], Q6v, R6, X6v, Z6v [2 r.] (12); *BielSat* L3, L4v; *HistRzym* 30v, 33 [2 r.], 34v, 35 [2 r.], 35v [2 r.] (47); A fínadź być y złoto z niebá pádało/ byś teź y wfzytki kroleftwá poliadł. [...] iełfżby to tobie zárownáło zá ty dáry [...] ktore fá wieczne *RejPos* 136v, 78, 111v, 113v, 188, 190 (36); *BiałKat* 18v, 26; A było tego Pánftwá [*Liflandckiego*]/ á mogę názwać Kroleftwá wzdłuż/ dziedźiedźieśiád y pięć mil. *KwiatOpis* Dv; *RejZwierc* 40v, 55v, 155v, 185, 262 (33); *BielSpr* b3, c2, 41v, 75v; Pánie Boże vchowayże nas tákiego błogofłáwieńftwá/ iákie to Sekty Krolom y Kroleftwam/ y wfzytkiey zwierzchnośći przynoſzą. *WujJud* 16, A3, A3v, 16 marg, 122, 151 (9); *WujJudConf* 4, 12v, 151, 242v; *RejPosRozpr* b4v, c [2 r.]; *RejPosWstaw* 44; *BudBib* 3.Reg 11/11, 13, 2.Par 29/21, *Dan* 7/23, 24 (18); *HistHel* Bv, C4v; *MycPrz* II B4v; *WierKróc* A2v [2 r.]; *BiałKaz* H2v, Iv, I2v, 13, K4v (10); *BudNT Matth* 12/25, *Mar* 13/8 [2 r.]; *StryjWjaz* C2; *CzechRozm* 74v, 79, 138v, 140, 164v (15); *PaprpPan* A4, Ddv, Dd2, Dd4v, Ee2v, Hhv, Hh5; *ModrzBaz* 3, 21, 63 [2 r.], 106v, 107 (12); do Europy y do zachodnych kroleftw wrotá łobie/ odſzczepieńftwem y vporem Greckim/ otworzyli. *SkarJedn* 324, A7, 55, 149, 202, 369 (17); O nierządne kroleństwo/ y zginienia bliſkie. Gdzie áni práwá ważą/ áni fprawiedliwość Ma mieyfcá: ále wfzytko złotem kupić trzebá. *KochOdpr* C3, C; *Oczko* 7v [2 r.]; *Calag* 47b; *SkarŻyw* A2v [3 r.], 180, 298, 368, 478 [2 r.] (29); w Babilonie [...] wywiadł wieżę z gruntu nád wyfłokość y wielkość gor/ ná znák iłz tám miało być Kroleństwo Kroleftw ná wieki. *StryjKron* 11, 477, 512, 607, 612, 667 (12); *CzechEp* 13, 355, 375, 376, 379 (10); *NiemObr* 159, 164; *ReszPrz* 109; *ReszHoz* 115; *WerKaz* 297; *BielSjem* 8, 25, 28; *PudłFr* 79; *ArtKanc* K18v; *BielRozm* 8; *GórnRozm* A2 [3 r.], A2v, B3v, C2v, C4v (19); *KmitaPsal* A5v; *KochWr* 25, 36, 39; Przipatruiac fie dawnem fprawam w Kroleftwie tym á oytziznie naſzei mielei [...] vmillelem wam krotko pokazac *PaprpUp* A2, A2, A4, A4v, B2, B2v (16); *ZawJeft* 26; *ActReg* 5v, 77, 97; *Calep* 554a; *Phil* B3, K, M2 [2 r.], P [3 r.], R4; *GórnTroas* 7, 50 [2 r.]; *KochCz* A4; *GrabowSet* T4v; *OrzJan* 6 [2 r.], 7, 9, 12, 13 [2 r.] (53); *LatHar* 420, 622; *KołakCath* C4; *RybGęśli* C2v; *WujNT* 23, 50, 58 marg, 68, 89 (20); *WysKaz* 40; *JanNKar* B; Séym repraeſentuie ciáło wfzyftkiego Kroleftwá. *SarnStat* 27; (*nagł*) Gránice Koronné, y Wielkiego X. Litewſkiego, obiecuie Król nieumnieyſzác (–) [...] co ieft niefłufźnie od tego Króleftwá oddalono álbo rozerwano/ wedle mocy méy/ do tegóź Króleftwá przygromádzę *SarnStat* 124; Mieſzczánié Kupcy y obywátele Kroleftwá y Ziem Polfkich/ Litewfkich/ Mázoweckich/ Ruſfkich *SarnStat* 1074, 4, 9 [2 r.], 10 [2 r.], 27, 29 (286); *PowodPr* 14, 17, 20 [2 r.], 31, 40 [3 r.], 75; *KlonKr* D, E4; *SkarKaz*)(3, 40a, b, 122b, 245a (18); *VotSzl* D2v; *GosłCast* 15; Przetoć cále będzie [*nasze zbieranie*] gdy fie dom wfzytek kroleftwá obáli/ á okręť fie ze wfzytkimi zánurzy. *SkarKazSej* 669b; Y iáko ſwiát náftał/ ludzie kroleftwá łobie ftáwili/ y iednemu

fię poruczáli/ y iednego nád łobą obieráli. *SkarKazSej* 690a, 657a, 658a, b, 659a [4 r.], 660a (155); *KlonWor* 7; *PudłDydo* B, B3v, B4.

krolestwo czyje [w tym: *pron poss* (512), *G pron i sb* (109), *ai poss* (28)] (649); oyego myłófczy dobre [...] gy thakyełz krolełthw a panłthw yego myłófczy nyemnyey łfyą stharamy yedno yako o nałze włałzne *MetrKor* 38/501, 38/500; *March*¹ A3; *OpecŻyw* 25; *ForCnR kt*; *BielŻyw* 153 [2 r.], 158, 160 [2 r.], 166; *MiechGlab* 48, 50; *LibLeg* 6/78 [2 r.], 7/68v, 69, 10/61v, 69; *March*³ T7v; *RejPs* 129; *ConPiotr* 30; *RejJóz* K8, L6v; *HistAl* B, B2, B2v, E, Ev (8); *Diar* 37, 84, 85; Proźbá/ áby Pan záchował w łálce krolestwo Dawidowe. *LubPs* dd2 marg, M4, O5v [2 r.], P5, Q4, T5v marg [3 r.] (12); *GroicPorz* a3v; *Leop Num* 32/33 [2 r.], 2.Reg 16/3, 2.Par 20/30, 21 arg, 36/22 (27); *UstPraw* D2 [2 r.], D4v, E2v, K; *BibRadz Gen* 10/10, *Ios* 13/30, 2.Reg 3/28, I 316a marg, *Dan* 11/4 (15); *OrzRozm* A2v [2 r.], B3, B4, Gv, Nv (33); ATteńłkie miálto álbo krolestwo ich/ ácz przed tym było záložone/ włzakże ie lepiej Cekrops [...] ochędożył w obyczáie *BielKron* 27, A6v, 41v, 57, 69v, 82v (57); *OrzQuin* Gv, K2, Z4 [2 r.], Z4v [2 r.], Aav (22); *RejAp* 144v, 145v; Fráncya iełt Królełtwo Króla Fráncułkiego *GrzepGeom* Lv; *HistRzym* 15, 28, 31v, 35v, 76v (10); *RejPos* 5, 36, 111v, 115v [2 r.], 135v (9); *BiałKat* a2, 18v, 128v; *RejZwierc* 38, 40v, 43, 46v [2 r.], 47, 56, 258v; *BielSpr* 3v, 38v, 39v; *WujJud* Bv; *WujJudConf* 10, 12v [2 r.], 16; łtarál fię iákoby moęł zdráda wziác krolestwo Alęxándrowe/ á przyłaczyć ie ku krolełtwu łwemu. *BudBib* 1.Mach 11/1, 2.Par 20/30, *Dan* 4/18[15], 3.Esdr 4/49, 1.Mach 11/9, 11 (16); *BiałKaz* H3, L3v; *CzechRozm* 142v, 177, 184; *Paprpán* Gg4v; *ModrzBaz* 21v; *SkarJedn* 207; *KochPs* 170, 171, 212; *SkarŻyw* 159, 306, 357, 368, 480 (8); *StryjKron* 310, 562; *CzechEp* 287; *NiemObr* 171; *GórnRozm* A2; *Paprup* B2, C2v, D; *ActReg* 96; *OrzJan* 65, 89, 106, 107, 108 (14); *LatHar* 417; *WujNT* Mar 6/23; winá wieczná [*Dawida*]/ przeto że był kazał lud włzytek krolełtwá łwego liczyć *WysKaz* 30; A ták we włzyłtkich źiemiách królełtwá náłzego będziemy dáwać y rozdáwać. *SarnStat* 35; Apółtatowie Zakonni [...] w źiemiách Litewłkich/ Zmódzkich/ Mázoweckich/ Rułkich/ y Stolpłkich/ y inych Pánłtwách Królełtwá náłzego [...] miełzkáiący *SarnStat* 1074, 5, 50, 53, 55, 59 (326); dawni Doktorowie SS. przyłkádem rozerwánia krolełtwá Roboámowego przez rozdárćie łzáty Prorockiey/ przez łukniá rołkroioná/ rozumieią łekty kácerłkie *PowodPr* 55, 29, 62, 75 [2 r.], 76; *CzahTr* F4v; *SkarKazSej* 683a, 684b, 699a.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub etnicznej [krolestwo + przymiotnik (673), przymiotnik + krolestwo (132)] (805): *MetrKor* 37/1, 38/500, 40/810; *March*¹ *Wiet* Av; ty nauką twą fałłfywą lud przewrocil/ ij rołłcyrk miedzy krolełtwem żydowłkim ij Galiléyłkim vczyłnil *OpecŻyw* 133v, 26, 149; Ten iuż panem kłięłtwa Litewłkého/ Y teź Krolem Krolełtwa Polłkého *KlerPow* 9; *Murm* 30 [3 r.], 31 [2 r.]; *BartBydg* 18b, 162; *BielŻyw* nlb 2; *GlabGad* A3, A3v; *MiechGlab* *2v, 49, 51; *KłosAlg* Gv; *KlerWes* Av; Ia aczem za łaską boską, izablia moyą wzial bil Krolełtwo wegierłkie tak yz yełt moye y za mocza a obroną moyą yako y ynsche Krolełtwá włzitkye ktore pod nogamy mymy są *LibLeg* 10/69, 10/67, 67v [2 r.], 69; *ConPiotr* 30; *RejJóz* A2; *LibMal* 1546/121; *HistAl* Ev, G2v, G4, N2v [2 r.], N3; *KromRozm* III 08; *LubPs* O5, S3, gg6v; *GroicPorz* a3v [2 r.], a4, ł3v, bbv; *KrowObr* 234v; *Leop* *B2, 1.Reg 15/28, 2.Par 1/17, *Dan* 10/13, 11/2, 1.mach 8/18, 3.Mach 4 arg; *RejZwierz* 112; *BibRadz* 2.Reg 18 arg, *Dan* 11/2, I 291b marg, 451a marg, 453d margr (8); *OrzRozm*

A3v, B4 [2 r.], C, C4v, D2 (31); wy tu fiedźicie zá Polłkim kroleństwem iáko zá murem *BielKron* 410, 8v, 78, 82v, 127, 129 (218); Certat AEGyptus cum feracissimis terris, Krolewłtwo Aegypskie nie da żadnemu páńłtwu naprzód vrodzáynošcią. *Mącz* 49c, 9d, 46d, 142a, 157a, 160a (19); *OrzQuin* B4v, F, H3, Iv [3 r.], 12, I4v (80); *LeovPrzep* A4v, B, Cv; Krol Iego M. po łmierci Krolá Zigmuntá ſwiętej pámięci/ oycá ſwego/ ná regiment Kroleſtwá Polłkiego włthapił *GórnDworz* B8, Bb7; *HistRzym* 77v, 78; *RejPos* 72v, 135v, 320v; *RejZwierc* B3, 185 [3 r.], 185v [2 r.], 204, Bbbv [2 r.]; *BielSpr* 59v; *WujJud* Bv; *BudBib* B3, 1.Reg 15/28, *Ier* 49/28, *Dan* 7/6, 8 (9); *MycPrz* II Av, Bv, B3, B3v; *BiałKaz* H2v; *CzechRozm* 75v, 141v [2 r.], 185v, 255; *PaprPan* L2, S, Dd, Ee4 [2 r.]; *ModrzBaz* 23v, 106v, 107, I27v [3 r.]; *SkarJedn* 167, 345; *SkarŻyw* 115, [407]; *MWilKHist* K; był trzeci raz wprowadzon tenże Koloman ná Kroleſtwo Halickie przez Oycá Andrzeiá *StryjKron* 330, 11 [2 r.], 330, 375, 447, 473 (39); *CzechEp* 357; *NiemObr* 59, 162, 178; *WerKazPapr* 274; *GórnRozm* A2v, B2, E3; *KmitaPsal* A3, A5v; *PaprUp* C2v, E4v; *Calep* 121b; *GostGospSieb* +4; *Phil* F, K; *OrzJan* 33, 128; *WujNT* 563; *WysKaz* 6, 42; *SarnStat* 8 [3 r.], 9 [2 r.], 14, 881, 1093 (259); *KlonKr* E3v [2 r.]; *PowodPr* 44, 64; *SkarKaz* 5a; *CzahTr* G; *PaxLiz* A3; *SkarKazSej* 660a, 663b, 681b, 683b, 687a, 695b. Cf »Korona Kroleſtwa Polskiego«, »Œwięte Rzymſkie Kroleſtwo«.

W połączeniu z rzeczownkiem nazwą miejscową [kroleſtwo + rzeczownik (35), rzeczownik + kroleſtwo (26)] (61): *LubPs* dd4; Pártya kroleſtwo/ ma z południá Kármenią/ od pułnocy Hirkany *BielKron* 268, 91v, 182v, 264, 264v, 269 (57); *Mącz* 312b; W Króleſtwie Peru/ ieft rzeká Márágnon *Oczko* 7v, [42].

W przeciwstawieniach: »kroleſtwo ... księſtwo« [u *Orzechowskiego* przeciwstawne formy ustrojowe] (17): *OrzRozm* B4v; łámi téz Kácérze/ Páńłtwo Polłkié nie zowá Kſięłtwem/ áni Woiewódtwem iákim: ále go zowá Króleſtwem Polłkim *OrzQuin* I4v; (*marg*) Litwin niczym Polakowi nierowién. (-) Abowiém/ ieſliže Króleſtwo włzeláką zacnošcią przewyźłza koźde Kſięłtwo/ tedy téz koźdy człowiek w Króleſtwie włzeláką zacnošcią przeźłza w Kſięłtwie koźdego człowieká. *OrzQuin* Q3v, A3, Qv, Q2 [2 r.], Q3v [2 r.], R4v [2 r.] (16).

Przysłowia: IÁko ſwięte pímo powieda/ iż káźde kroleſtwo w łobie rozdzylone/ bywa łpułtołzone. *BielKron* 121; *SarnUzn* G7; *RejPos* 76v [2 r.], 77, 79, 333v; Włzelkie kroleſtwo rozdzielone przeciwko łobie/ bęđzie łpułtołzone *WujNT Matth* 12/25, *Matth* 12 agr, s. 50, 1.*Mar* 3/24 [2 r.], s. 136, *Luc* 11/17, *Zzzzz3*. [Ogółem 15 r.]

częłto mawiał Artáxerxes/ nie moźe Bog gorzey ſkárác zyemie áłbo kroleſtwá ktorego/ iedno gdy im mądre łprawce odeymie. *BielKron* 117.

połpolicie mowią/ nie dobrze tho bywa/ Kiedy iedno Kroleſtwo wiele pánow miewa. *PaprPan* Gg3.

Cnotá króleſtwá buduje *KochMRot* A2v.

Zwrot: bibl. »dać poł(owicę) kroleſtwa« [*szyk zmienny*] (6): Odpowiedział mąź Boźy Krolowi: Był mi dał połowicę kroleſtwá twego [*Si dederis mihi mediam partem domus tuae*]/ nie poydę łthobą *Leop* 3.Reg 13/8; *BibRadz Esth* 5/3, 6; *HistRzym* 27v; Y poprzyłiął [*Herod*] iey [*córce Herodyjady*] tho: Iż iey włzytko miał dać oczby go byłá iedno proſiłá/ á nákoniec y poł kroleſtwá łwoiego. *RejPos* 320v; *WujNT Mar* 6/23.

Wyrażenia: »docześne krolestwo« [szyk 4:1] (5): Y przypomina tu w tym dzyękowaniu łwym Dawid łwıęty docześne krolestwo łwoie/ ktore było prławie iáko łzczep przyłżłego krolestwá Kryłtułowego. *LubPs* Y6, T4, T5 *marg* [2 r.]; *BiałKaz* N.

»dziedziczne krolestwo« [szyk 1:1] (2): dwie Polłkie Krolewnie [...] były z łkárbow y z Krolestwá dziedzicznego złupione *StryKron* 452; *SkarKazSej* 689b.

»Korona Krolestwa Polskiego« = *corona regni Poloniae JanStat* (4): obiecuiemy [...] iż będziemy záchowywác Koronę Krolestwá Polłkiego záváždy cáłá/ y nienárufzoná *SarnStat* 882, 349, 882, 883.

»krolestwo krześcijańskie« [szyk 25 : 10] (35): *KrowObr* 26; *RejZwierz* 108, aa4; *OrzRozm* C, D4v [2 r.], L2v, P3, P3v; *LEo* dzyefiáty Papięż Rzymłki [...] rozełłá lífty po włzytkich krolestwach Krześcíańłkich ná odpufzczenie grzechow włzytkich *BielKron* 193; *OrzQuin* F3v, F4, K4, N, P4v (12); *SkarJedn* A2, A3v, 148, 240, 384; *WujNT* 860; *WysKaz* 44; *SkarKaz* 2b, 458a; *VotSzl* Bv; Krolestwá Chrześcijańłkie ná religiey Kátholickiey zbudowáne. *SkarKazSej* 681a, 681a, 699b.

»krolestwo pogańskie« (2): *OrzRozm* L2v; áż ku łámemu łłonćá włchodu záieždziáią [*Hiszpani*] z krolestwy pogańłkami rozłiczne kupie wiodác. *BielKron* 278v.

»rzeczpospolita krolestwa« = *res publica regni JanStat* (6): ztıd wielką łzkodę do Rzeczypospolitey królestwá widzimy przychodzić: źelmy od kilká łat pieniędzy przełłáli bić *SarnStat* 409; Co łie wysłżey z łtrony Przywileiów kłádzienia powiedziáło, to y Elbiázánom nalezy: y owłzem, co iedno ielł wolnołci nadáney tym miáłłtom [...] z tych łie y oni welelic máią: gdyż oni zdawná zycłiwemi y wiernemi łie pokázowáli, nie tylko łofobie Królewłkiey, [...] ále y Rzeczypospolitey Królestwá tego. *SarnStat* 1139, 35, 978, 979, 1131.

»krolestwo (tego) łwiata, łwietskie« = *regnum orbis terrae PolAnt* [szyk 34:5] (30:9): *MurzNT* *Luc* 4/5; *LubPs* O5v *marg*, Z2v; *KrowObr* 27v; *RejAp* 95v; *HistRzym* [39]v; A tu káždy obáczyć moze/ iż rozne ielł krolestwo Pána tego [*Chrystusa*] od krolestwá łwiátá tego *RejPos* 312v, 19v, 69 [2 r.], 69v, 79v, 224 (11); *WujJudConf* 85; *CzechRozm* 179v, 250v; *SkarJedn* 207; *KochPs* 148; *SkarŻyw* 596; *CzechEp* 411, 422; *LatHar* 468, 536; *KołakSzczęłł* B4v; Wziáł go zás dyabel ná gorę wyłoká bárzo: y vłkazał mu włzytkie krolestwá łwiátá [*omnia regna mundi*]/ v ozdobę ich *WujNT* *Matth* 4/8, *Luc* 4/5; *WysKaz* 8; *PowodPr* 14; *SkarKaz* 116b, 244b; *SkarKazSej* 679b, 682b, 683b, 688b. [Cf a. »krolestwo niebieskie« *SkarŻyw* 368].

»Łwięte Rzymłskie Krolestwo« (1): [*pograniczni mocarze*] łwiętemu Rzymłkiemu krolestwu/ bez przełłánku trudnołci czynią. *BielKron* 330v.

»krolestwo ziemłkie, ziemie, na ziemi, ziemne« = *regnum terrae a. terrarum Vulg, PolAnt* [szyk 21:1] (14:5:2;1): *MurzNT* 46; *LubPs* X; *Leop*, 2. *Par* 20/29, 36/23; *BibRadz* *Deut* 28/25, *Ps* 67/33; *BielKron* 110v; *GórnDworz* Gg; *KuczbKat* 270; że łię dowiedzá włzytki krolestwá ziemne/ że ty Iehowo łam ielłteł Bogiem. *BudBib* 4. *Reg* 19/19, 4. *Reg* 19/15, 2. *Par* 20/29, *Ps* 67/32[33], *Ier* 25/26, 29/18; krolestwo iego [*Chrystusa*] niemiáło być krolestwem źiemłkim y łiełefnym/ iákie było oycá iego^o Dawidá/ y inłzych Krolow *CzechRozm* 180, 124; *ModrzBaz* 30v; *LatHar* 316; *SkarKaz* 244b [2 r.], 637a.

Szeregi: »krolestwo, (albo, i) kraina« [szyk 4:4] (8): *GroicPorz* a3; pánował od Indyey áż do Etyopiey *Murzyńłkiey* zyemie/ to ielł/ od Azyey áż [*lege*: áż do] Afryki nád 127 krolestw áłbo kráin *BielKron*

114v, 215, 244; *Mącz* 241c, 374a; *RejZwierc* 185; [Paweł św.] Ewangeliją opowieda/ po rozmaitych krainách y krolestwach ná zachod łonćá/ á miánowicie w Hiłzpániey. *WujNT* 514.

»krolestwo albo księstwo« [szyk 1:1] (2): Norwegia ziemiá wielka/ Kfięstwo wielkie álbo krolestwo záwždy było pod mocą Duńłkiego páństwą y dziś ieft. *BielKron* 292v, 27.

»narod, (ani, a, i) krolestwo« = *gens aut regnum Vulg; regnum et gens PolAnt* [szyk 7:5] (12): *Leop* 3.Reg 18/10, 11; *BibRadz Ex* 19/6; *RejZwierc* 189v, 257; *BudBib* B2v, *Ier* 25/ 14; *SkarJedn* 398; Więc té królestwá/ té narody ták wielkié/ y ták wiele ich/ wolał ráczéy chytrością/ niż mieczem pośieść *OrzJan* 13, 30, 107; ták cále narody y krolestwá/ iáko y káždy człowiek z ośobná [...] pierwze powołanie y náwrocenie/ lámemu Chriftuśowi y miłosierdziu iego máią przypisowác. *WujNT* 564.

»krolestwo, rzeczpospolita« = *regnum et respublica JanStat* [szyk 10:3] (13): *SarnStat* 36, 223; ftoycie mocno przy iedney Kátholickiey wierze [...] á krolestwo wálze y Rzeczpołpolita wálzá ftać będzie. *SkarKazSej* 683a, 670a, 677a, b [2 r.], 678b marg, 681b marg (11).

»krolestwo i (abo) państwo« [szyk 4:2] (6): *GroicPorz* vv; *NiemObr* 13, 163, 169; nie ieno tych ziem iuż wziętych zwyciężcá/ ále y królestwá y páństwą twégo pánem fie liczy [cesarz turecki] *OrzJan* 75; *PowodPr* 64.

Przen: Poddani, mieszkańcy królestwa, naród (15) : *LibLeg* 6/78; Regna terrae cantate deo: pfallite domino Wy krolestwa tego fwiata fpiewaycie miłemu bogu *WróbŻolt* 67/33; *RejPs* 69v, 99; *LubPs* P6, X3v; Kthore Práwo Potym Kázimirz wielki [...] s przyzwoleniem Rády fwey y wżytłthkiego [!] Krolestwá przyjął *GroicPorz* a3v; krolestwo mu wżytko poddáność chcieli wczynić *BielKron* 55; *RejAp* 38v; *KochPs* 99; *SkarŻyw* 268; Gdy do Ieruzálem miáftá głównego przyiácháli [Trzej królowie]/ [...] wżytko fię krolestwo ołżyfzáło/ iż fię národził. *SkarKaz* 517b, 454a; *SkarKazSej* 660b, 688b.

a. *Obszar poddany pod władzę Boga i Chrystusa, a więc: niebo jako mieszkanie Boga i dusz zbawionych, Kościół jako królestwo boże, wierni należący do tego królestwa, także cały świat; regnum PolAnt, Vulg (1439) : OpecŻyw* 144v, 189v; ktoregos dziedzicem wczynił onego krolestwá ktorego obfitoći: roskoffy: radości zadny ięzyk wyflawic áni wymowic nie vmie *RejPs* 220v, 138; *MurzHist* 14v; *MurzNT Matth* 24/14, *Luc* 22/29; A ya wam gotuyę/ yáko mi oćyec moy zgotował krolestwo/ ábyfycy yedli y pili ná ftole moim *KromRozm II* q4; *KromRozm III* Ev; *LubPs* V5v, Z2v [3 r.], Z3 [2 r.]; *KrowObr* 57v, 162v, 180v; *RejWiz* 175v; *Leop Matth* 13/38; *BibRadz* *7, *Matth* 13/38, 25/34, *Hebr* 12/28; *BielKron* 136v; *OrzQuin* P2v [2 r.], P3 [2 r.]; *RejAp* 55, 98; iuż tá wdzięczna winnicá narodu ludzki⁸⁰/ á to wdzięczne krolestwo tu ná tey nędzney ziemi/ od Páná náłzego/ ták wfczcepiona á rozmnożona byłá/ w ktorey on iuż był wżytki roskofzy fwoie y wżytko kochanie fwoie położyć raczył *RejPos* 59v; ten Pan niewidomym krolestwem/ á niewidomemi dobrodzyeyftwy opátruie wierne fwoie *RejPos* 82v, 22v, 35v, 136, 238v, 312v (38); *BiałKat* 158v, 183v, 221; *KuczbKat* 390 [4 r.]; *RejZwierc* A3v, 198v; *RejPosWstaw* 22, 22v; *BudBib* 4.Esdr 2/13; *BudNT Matth* 4/23; *CzechRozm* 185 [3 r.], 185v [3 r.]; *SkarŻyw* 260, 272; *ArtKanc* L5v, N12v, Q20v; Podźćielz błogosławieni Oycá mego/ odziedzicicie krolestwo/ wam zgotowane od początku świátá [*Vulg Matth* 25/34]. *LatHar* 645, 597 [3 r.], 718; Aby w Niebie pośiedli fzerokie Krolestwá/ Zá te ziemłkie nietrwáłe fráłowliwe Páństwą. *KołakCath* A3v, A3v; *WujNT Matth* 4/23, 9/35, 13/19, 38, s. 88 marg (13); *SkarKaz* 4b, 6b, 82a, 122a [2 r.], 207b (20).

krolestwo czyje [w tym: *ai poss* (396), *pron poss* (231), *G pron i sb* (160)] (787): *OpecŻyw* 144v, 145; *OpecŻywPrzedm* C4v; *PatKaz III* 132; *KlerWes* A; Prorok wyflawia dobrotliwości boŝkie [...] y wypifuie roŝkoffy kroleŝtwá iego y tych ktorzy ŝie do niego doŝtáną. *RejPs* 213v, 167v, 191, 214 [2 r.], 214v (11); *MurzNT* 108v, *Luc* 22/30; *KromRozm II* o4, r4; *KromRozm III* D, Ev, E5, P2; *Diar* 84; Proŝbá áby P. Bog zá theŝ doczeŝną nędze dał wieczne rádoŝci wkroleŝtwie ŝwoim. *LubPs* L marg, D3 marg, D4, E3v, F3v, O6 marg (26); *GroicPorz* ppv; *KrowObr* 2, 57; *Leop* 1.Par 17/14; *BibRadz* 1.Par 17/14, *Matth* 13/41, II 88a marg; *OrzRozm* C; *BielKron* 466v; *OrzQuin* P2 [2 r.], P3 [2 r.]; *RejAp* AA7v, 1v, 70, 86, 97 (19); nas iáwnie powołać będziefz raczył do wieczney owczarniey ŝwoiey/ á do onego wdzięcznego kroleŝtwá twoiego. *RejPos* 125; iáko mamy poznáć to kroleŝthwo Krolá tego/ á gdzie ieŝt prawdziwa ŝtolicá á mieyŝce iego. *RejPos* 312v, 53, 53v, 68, 312v, 357v (215); *BiałKat* 18v, 258v; *GrzegŚm* Av, 39 [2 r.]; *KuczbKat* 271, 390, 400; *RejŻwierc* 195v; *WujJud* 94; *BiałKaz* G2; *CzechRozm* 110, 115, 173v, 179v, 184v, 264v; *SkarJedn* 60; *KochPs* 157, 210; *SkarŻyw* 179; *MWilkHist* E2v, E3, F2; *NiemObr* 86; *KochMRot* C2; *ArtKanc* D13v, E8, F2v, F7, F10v (16); *LatHar* 283, 602 [2 r.], 718, 726; Pánie/ pomni ná mię/ gdy przyidzieŝ do kroleŝtwá twego. A Ieŝus mu rzekł: Záprawdeŝ mowieŝ tobie; Dŝiŝ zemną będziefz w ráiu. *WujNT* *Luc* 23/42, *Matth* 13/41, 16/28, 20/21, s. 84, *Luc* 22/30 (10); *SkarKaz* 117a, 122b, 123b, 161b, 517a (14); *SkarKazSej* 679a, b. Cf. »krolestwo boŝe«, »krolestwo (pana) Krystusowe«, »krolestwo ojca«, »krolestwo pańskie, pana«.

W charakterystycznych połączeniach: krolestwo błogóŝlawione (6), *chwały* (3), *gorne* (2), *łaski* (3), *nieskończone* (2), *obiecane* (2), *przyszłe* (2), *spokojne* (2), *szczęŝliwe* (2), *wdzięczne* (8), *wielkie* (3).

Wyrażenia: »krolestwo boŝe« = regnum Dei Vulg, PolAnt [szyk 264:2] (266): OpecŻyw [61], 90; PatKaz III 150; SeklWyzn Fv; Zaluicie grzechow/ á wiercie Euangely/ przybliży ŝię wam krolestwo boŝe/ to ieŝt/ będzie wyrzuczon grzech od was *SeklKat* X2, G4, L3v, T4, V3; *KromRozm I* M2; Błogóŝlawieni ieŝteŝcie vbodzy Bo waŝze ieŝt krolestwo boŝe *MurzNT* *Luc* 6/20, *Matth* 21/43, *Mar* 1/14, 15, 4/26, 30 (14); *KromRozm II* d4v, r4 [2 r.], o4; kthory [koŝcioł boŝy] teŝ kroleŝtwem nyebyeŝkim y boŝym piŝmo S. zowye *KromRozm III* A6v, B2v, P2; *GliczKŝiáŝ* 13; *LubPs* B2v marg, Z4, dd2; *GroicPorz* kk4; *KrowObr* 6, 21, 122v, 153v, 180v, 226v; *Leop* *Mar* 1/14, 15, 9/46, 10/14, 15 (15); *BibRadz* *Matth* 10/6, *Luc* 13/18, 20, 18/16, 28/31 (22); *OrzRozm* C, D4v; Króleŝtwo dobrze ŝpráwioné/ ieŝt wizerunk Króleŝtwá Boŝego *OrzQuin* F, F; *SienLek* T4v; *GórnDworz* Gg; gdy znajdyecie krolestwo Boŝe/ tho ieŝt łáŝkę moię/ ínádnie wam wŝytko przypadáć będzie. *RejPos* 34, 4v, 8v, 12, 62v, 77 (15); *BiałKat* 103v, 133v, 171, 198v, 221, 353v; *GrzegŚm* 11, 33, 41, 43, 57; *KuczbKat* 115, 320, 390 [3 r.], 435; *WujJud* 78, 94, 115v, 119v, 203v (8); *WujJudConf* 84v, 88; *BiałKaz* B2v; *BudNT* *Matth* 12/28, *Luc* 10/9, 11, 18/16, 17 (9); *CzechRozm* 7v [2 r.], 27v, 87v, 185v [2 r.], 258; ŝyn Adámow ma być przez krzeŝt ŝwięty przyięt w Chrzeŝciáńŝkie poŝpolŝtvo [...] ŝeby ŝie iuŝ ŝítał ŝyne^m Boŝym [...] á pewnym Kroleŝtwá Boŝego dziedzicem *KarnNap* A3v, Bv; *ModrzBaz* 10 [4 r.], 67v; *SkarŻyw* 32; *CzechEp* 32, 80, 175, 309, 325; *NiemObr* 3, 9, 14, 78 [3 r.], 90 (10); *ReszHoz* 127; *WerGoŝc* 212, 268 [2 r.]; *WerKaz* 293, 301; *ArtKanc* N3v; *LatHar* 445, 706, 714, 717, 726; Abowiem krolestwo Boŝe nie ieŝtci pokarm áni pićie: ále ŝpráwiedliwoŝc/ y pokoy/ y wefele w Duchu ŝwięty, *WujNT* *Rom* 15/17, *Matth* 6/33, 12/28, s. 77, *Matth* 21/31, 43 (75); *WysKaz*

10, 32; Krolestwo to Boże iest święty kościół Chrystusow ná ziemi/ w ktorym nim do niebá wftąpił porządek wftytek poftánowił *SkarKaz* 242a, 44a, 82a, 84b, 242a, 312b, 349a; *KlonWor ded* **3.

»chwała krolestwa (niebieskiego)« (14): *OpecŻyw* 1, 14, 92, 178; *LubPs* Z4; *Leop* *A3v; *HistRzym* 66; *RejPos* 110, 124v, 347v; po śmierci żebyśmy z nim krolowali, w chwale królestwa niebieskiego. *RejPosRozpr* c; Iezu dobry/ kiedyż ftanąę/ ábych ná twarz twoię pogłądał? kiedyż fię będę przypátrował chwale królestwa twego? *LatHar* 602, 657; *WujNT* 551.

»duchowne krolestwo« [szyk 8:7] (15): Co fię włafnie ściąga ná doczefne krolestwo Dawidowe. Tu zaś co fię włafnie przytacza á przywłafzcza krolestwu duchowemu/ ktorego sam. Krytus krolem być miał. *LubPs* T5 marg; *Leop* P4; *CzechRozm* 113, 156, 179, 179v, 185 (13).

»klucze krolestwa (niebieskiego a.Bożego), od krolestwa niebieskiego, do krolestwa niebieskiego« = *claves regni Vulg* (32:1:1): *OpecŻyw* 56v; *TarDuch* B2v; *KromRozm I* E4; *MurzHist* S; *KromRozm II* o2v; ofobliwe kazánye nabłogofławyenńfego Pyotrá/ zá przyyęćim kluczow krolestwa po zmartwywftányu zbáwićyelá *KromRozm III* P3v, M3v, M4v, M8v, PO; *RejPos* 119, 299v, 300v; *BialKat* 133v marg; *KuczbKat* 80; *WujJud* 6, 84v; *WujJudConf* 84v; *SkarJedn* 67 [2 r.], 68, 78; *SkarŻyw* 595; *NiemObr* 27, 29, 37; *ReszList* 151; *LatHar* 431 [2 r.]; Y tobie dam klucze królestwa niebieskiego. A cokolwiek zwiążesz ná ziemi/ będzie zwiążano y w niebiesiech *WujNT Matth* 16/19, *przedm* 36, s. 64, 133, *Zzzzz2*.

»krolestwo (pana) Kryst(us)owe, pana Jezu Chrysta« = *regnum Christi Vulg* [szyk 71:7] (77:1): Drudzy też ten Pfalm przywłafzczią krolestwu Pána Kriftusowemu ábo Ewanyeliey iego. *LubPs* T, Bv, E2, F2v marg, F3v, G4 (23); *KrowObr* 23, 33; *Leop Ps* 2 arg; *BibRadz Ps* 102 arg, I 426a; *OrzRozm C*, K2v; *LeovPrzep* C4v; *RejPos* 312v marg [2 r.], 313, 314, 344v marg; *KuczbKat* 390 [2 r.]; *WujJud* 38; *RejPosRozpr* c3; *BudBib* I 429a marg; A ták to zá tym iść żadną miárą [...] niemoże: áby dla tego/ iż Antichrift [...] kroluie w pośzrod krolestwa Chrystusowego: żeby to krolestwo Chrystusowe/ zbor wierny iego vpásć y wynifzczyć miał. *CzechRozm* 184v, 37v, 182 [2 r.], 185 marg, 187, 193 (21); *SkarJedn* 402; *SkarŻyw* 600; *NiemObr* 7, 8 [2 r.], 13, 14, 17; *OrzJan* 33, 94, 107; *WujNT Eph* 5/5; *SkarKaz* 122a, 207b, *Ooood* [2 r.].

»krolestwo niebieskie« = *regnum caelorum Vulg*, *PolAnt*; *regnum caeleste Modrz* [szyk 450:16] (466): *BierRaj* 19v, 20v; Też dzis święto wftytkiego dworu krolestwa niebieskiego ij rycerstwa anielfkiego/ bo fię poczęło dzis naprawienijé spufftoffenijá iego. *OpecŻyw* 9v, 1 [2 r.], 6, 9, 42 [2 r.], 59v (20); *PatKaz I* 9; *PatKaz III* 141v; *TarDuch* B2v; *WróbŻolt* E8, P5, X, kk5v, mm4 (8); prorok mowi zo soby spráwiedliwych ludzi/ iako iem ma być požadliwe krolestwo niebieskie y widzenie ftworzyćielá fwego. *RejPs* 63, 190v [2 r.], Ff4v, Ff6v; *SeklWyzn* b4v; ten go [*Chrystusa*] miłuie ktory weń wierzy a ftreże przykazania iego/ ten po śmierczy poydzie do krolestwa niebieskiego krom żadnego wátpienia. *SeklKat* Pv, H4v, K4v, P4v, S2; takowych [dzieci] (iako sam powiedzec rácił) yeft Krolowstwo Niebieskie. *RejKupSekl* a4; *KromRozm I* A4, A4v, E4, L2v, [L3]v; *MurzHist* L, S, V3; *MurzNT Matth* 10/7, 13/24, 18/1, 3, 4, *Luc* 18/16, k. 46; *KromRozm II* b2v, c2v, c3, r4, x4v; *KromRozm III* C7v, C8v, G8v, 15, M3v (11); *GliczKsiąż* B7v, C3, D [2 r.], D7; *LubPs* C3v marg; *SeklPieś* 15; *KrowObr* A4v, 27v, 33, 44, 45v (31); *Leop Matth* 5/3, 10, 20, 13/11, 19 (17); *BibRadz Matth* 10/7, 13/24, 32, 33, 44 (14); *Goski* A5, A5v; *BielKron* 157, 192v; *OrzQuin* N3; *RejAp* 3, 9,

14, 43, 89, 158; *HistRzym* 41, 48, 54, 56v, 66 (15); *RejPos* A6v, 2v, 52, 58v, 85 (90); *BiałKat* 93v, 103v, 203v; *KuczbKat* 25, 45, 80, 385 [3 r.], 386, 390; *RejZwierc* 139; Drzwi krolestwa niebiego [!]/ przez grzech nam zamknięte bywają *WujJud* 86v, 6, 69, 104v, 105v, 108 (9); *WujJudConf* 86v, 170; *RejPosRozpr* c, c3; *RejPosWstaw* 21v, 42v; *BiałKaz* B3; *BudNT Matth* 5/3, 10/7, 11/11, 12, 13/24, 18/22, 25/1; *CzechRozm* 28, 61, 75, 75v, 108v (23); *KarnNap* A2v, A4v, C2v, C3v, D4v; *ModrzBaz* [38]; *SkarJedn* 67, 68, 69, 78, 372; Ermigildus młodzieniec/ gárdząc świeckim krolestwem: chętnie niebieskiego szukał *SkarŻyw* 368, 76, 121, 183, 260, 279 (8); *MWilkHist* F3, G2v; *CzechEp* 53, 69, 154 [2 r.], 250, 341, 372; *NiemObr* 89, 91, 113, 115, 116 (8); *ReszPrz* 4; *ReszList* 151; *WerGość* 224; A z tym zątym błogofławieństwem/ żadna przeciwna rzecz nie záfzkodzi: ále tu ná świecie Krolestwo Niebieskie á zbáwienie pocznie się *WerKaz* 306; *ArtKanc* G12v, I20v, T17v; *LatHar* ++2v, 52, 277, 422, 465 (23); óciec [...] Odźedł cię tu/ íam przyiął być [...] Z przodkami á Książęty/ w ízerokich Niebieskich Krolestwach/ y rofkofzách okwitych Anielfkich. *KolakCath* C2; *KolakSzczęśl* B2 [2 r.], B2v; *WujNT Matth* 3/2, 4/17, 5/3, 10, s. 12 (74); *WysKaz* 20; *SkarKaz* 3b, 80b [2 r.], 83b, 116b, 244b (12).

»krolestwo ojca« = *regnum patris Vulg, PolAnt* [szyk 15:2] (17): *PowUrb* +3, +3v; Poczcież błogoflawieny otrzymaycie krolestwo oyca mego niebieskiego. *Mat. xxv. cap. SeklKat* M, R3; *RejKupSekl* a7v; *KrowObr* 46v, 122v; *Leop Matth* 26/29; *BibRadz Matth* 13/43; *OrzQuin* P3v; *HistRzym* 122v; *KuczbKat* 95; *CzechRozm* 261; *ArtKanc* G14; *LatHar* 691; Tedy ípráwiedliwi roziańnieią iáko fłonce w krolestwie oycá fwe⁸⁰. *WujNT Matth* 13/43, 26/29.

»krolestwo Pańskie, Pana« = *regnum Domini Vulg, PolAnt* [szyk 55:1] (35:21): *LubPs* V2v; *BibRadz 2.Par* 13/8, *2.Petr* 1/11; Apofłtoł dokláda widzenia íwego o tych niefkończonych rofkofzách wieku przyfzłego á krolestwá Páńkiego. *RejAp* 187v, 95, 127, 184v, 185, 187v (12); A ten kákol rozfiewa po tey ziemi/ á po thym wdzięcznym krolestwie Páná náfzego/ áby im zátłumiał to wdzięczne náfienie iego wiernego á cnotliwego narodu człowiczego. *RejPos* 54, 23, 52v, 53 marg [2 r.], 312v, 313 (36); *KochPs* 16; Krolestwo Páńkie/ ktore gorczycznemu Ziárnu podobne *GrabowSet* O2; *WujNT Apoc* 11/15, *2.Petr* 1/11; *SkarKaz* Ooood.

»krolestwo rajskie« [szyk 1:1] (2): *HistRzym* 106; ábyfmy/ [...] żywot bez końcá/ y wieczne dobre mienie/ w Rayfkim krolestwie ośięgnąć mogli. *SkarŻyw* 1.

»krolestwo święte« [szyk 62:24] (86): *OpecŻyw* 171, 175; *RejPs* 30v, 34, 60, 149v, 171, 203v; [*krolestwo Krystusowe*] íełt to święte krolestwo ná obłokach vtwierdzone/ to íełt ípráwiedliwością y íádem/ á to krolestwo należy w wierze *LubPs* V5v, F3v, V2v, Z4, aa4 marg, ee6 (8); *RejAp* 37v, 102, 108, 161v; *RejPos* 41, 51v, 54v, 220, 276 (65); *MWilkHist* E3.

»wieczne, wszech wiekow, wiekuiste krolestwo« = *aeternum regnum Vulg* [szyk 44:36] (78:1:1): *OpecŻyw* 95v; *OpecŻywPrzedm* C4v; *RejPs* 149v; *RejKupSekl* a8; *KromRozm III* Ev; *LubPs* D2v, Gv, V2v, Z3v, ee6; *SeklPieś* 15; *RejWiz* 194; *Leop* BBB3; *BibRadz* *2v, *6v; *RejAp* BB5, BB5v [2 r.], 174; wfzytko íie błogofławieństwo wypełni nád tobą/ co íełt zgotowano á obiecáno wfzytkim wiernym iego/ ták tu ná fwiecie/ iáko y w wiecznym krolestwie iego. *RejPos* 67v, 21, 27v, 54, 131, 236v (35); *BiałKat* C; *RejZwierc* 126v; *BudBib* I 429a marg; *BiałKaz* N; *CzechRozm* 182; *KarnNap* B2v; *SkarJedn* 366; *SkarŻyw* 131, 223, 241, 329, 486, 599; *WerGość* 210; *ArtKanc* E7v, K7, K18v, L2v,

N15v; *LatHar* +++1v, 417; *WujNT* 155, 2.*Petr* 1/11; Skoro wziął ná fię znak Krzyzá świętego, Sítał fię dziedzicem krolestwá wiecznego. Ná tychmiałt zniśczył wżytkie Bozki one *KlonKr C*; *SkarKaz* 516b; *SkarKazSej* 686b.

Szeregi: »kościół i (a, abo, to jest) krolestwo« [szyk 6:6] (12): yáfnye Pan powyeda/ iż fą w krolestwye yego/ to yeft/ w kołcyele pogorłfenya/ y či/ ktorzy nyeprawóć czynią *KromRozm III D*, A8v, B2v; *LubPs* D2v, aa4; Modlitwá aby Pan kościół y krolestwo Boże/ włáfzcze fwey záchowác raczył/ á ná káždy czás moźnościá fwą go bronił. *Leop Ps* 131 *arg*; *RejAp* 102; *WujNT przedm* 32; *SkarKaz* 243a, 606a; *SkarKazSej* 679a, b.

»niebo a krolestwo« [szyk 1:1] (2): *RejAp* 108; wítać raczył iáko práwy krol do niebá á do krolestwá fwego *RejPos* 142.

»rzeczpospolita niebieska i krolestwo boże« (1): práwem rzeczy pospolitey niebiełkiey y Krolestwá Bożego iefthelmy rządzeni *BibRadz* II 110d *marg*.

»krolestwo i (abo) zbor (Pana) Chrystusowy« [szyk 2:2] (4): Iesli Antichriřt może być znakiem vpadku krolestwá y zboru Chriřtułowego. *CzechRozm* 182v *marg*, 250v, **4; *NiemObr* 8.

b. *Przeciwieństwo królestwa Boga, obszar władzy diabła lub antychrysta, piekło; w polemicznych pismach różnowierców kościół katolicki i papieństwo* (55) : Pan obiecác ráczył puścić po wżytkiemu fwiátu Ewányelią prawdy fwey fwiętey/ że fie iuz mułiáła pokazác oná pochmurna ciemność ítolice tey y krolestwá tego [bestyjej – antychrysta] *RejAp* 136; *RejPos* 332; *GrzegŚm Av*.

krolestwo czyje [w tym: *ai poss* (21), *G sb i pron* (17), *pron poss* (16)] (54): *KrowObr* 2v; *BibRadz Apoc* 16/10; *RejAp* 104v, 134, 136 [3 r.], Dd3; *RejPos* 2v, 7v, 15v [2 r.], 43v, 49v (14); *GrzegŚm kt*, 67; To iesli ízátan ízátana wyrzuca/ przeciw łobie iefł rozdzielon/ iákoż przeto ołtoi fię krolestwo iego? *BudNT Matth* 12/26; *CzechRozm* 178v, 179, 255; *ModrzBaz* 2v; Bo chytry Czárt w vściech im Chriřtuła y Ewángelią kładzie/ ále w połtěpkách y w końcu ich fwoie krolestwo/ to iefł zápomnienie Bogá práwego/ funduie y ízerzy. *SkarŻyw* 92; *WujNT Matth* 12/26, *Luc* 11/18, *Apoc* 16/10. Cf »krolestwo antychrystowe«, »krolestwo papieskie«, »krolestwo rzymskie«, »krolestwo szatańskie«.

Wyrażenia: »krolestwo antychrystowe« (8): *KrowObr* 199v; Ci Krolowie fą napřednieyfy w krolestwie Antykryřtowym/ á nawięcey to fię ściąga ku Rzymłkim Kárdynałom y im podobnym. *BibRadz* II 141a *marg*, II 141a *marg*, 141b *marg*; *GrzegŚm A2v*; *NiemObr* 164, 170; Bábilonia miáfto wielkie/ krolestwo Antychriřtowe. *WujNT* Xxxxx2.

»ciemne, wiecznych ciemności krolestwo« [szyk 6:2] (7:1); iefli fie nie obaczyłz/ pewnie cie ofádzi w krolestwie wiecznych ciemności fwoich. *RejPos* 27; będye [!] wieczny płácź á zgrzytanie zębow/ w onym ciemnym krolestwie czártá íprofnego/ á w onym ogniu wiecznym *RejPos* 331, 15v [2 r.], 52v, 180v, 239v, 333v.

»krolestwo papieskie« (2): Takich zabiaczow/ phariifeuřzow pełno krolestwo ízatańkie papiełkie/ o ktorich ínac lepiej milczeć niz mało pyłfác. *SeklKat* I3v; *NiemObr* 42.

»krolestwo piekielne« (2): *KrowObr* 27v; [czart] przywiódłzy ku grzechowi/ omierził go Pánu Bogu iego/ á ołięgnął go w thowárzyftwo fwoie/ á do krolestwá fwego piekielnego *RejPos* 49v.

»rzymskie krolestwo« (1): pártekarze Rzymłkiego Krolestwá tym fie chlubić zwykli. *WujJudConf* 125v.

»krolestwo szatańskie, diabelskie« [szyk 9:1] (8:2): *SeklWyzn* a3; *SeklKat* I3v, V3; *KrowObr* 180v; *CzechRozm* A7, 37v, 254v; pošlo z niego [z *Kaina*] miáfto/ ábo rzecz póspolita świecka/ y krolestwo ízátáńfkie. *SkarŻyw* 268; Luther íię náuczył. [...] Od Donátyftow: Íz kościoł Rzymfki íeft krolestwem Dyabelfkim. *ReszPrz* 39; wízyfcy záślepieni/ w złoścíách íwoich záwiedzíeni/ ktorzy w Szátáńfkim krolestwie/ żywą, grzelząc wítáwiczníe *ArtKanc* M16v.

c. *Obszar, dziedzina władzy bogów mitologicznych* (3) : Iowízf [...] wygnał Tytáná y s íyny s krolestwá *BielKron* 20v.

krolestwo czyje [*pron poss*] (2): *BierRozm* 26; Iowízf íám [...] krolestwá íwego bez niey [*sprawiedliwoścí*] niemogł by dobrze ípráwowác/ á rzędzíc. *GórnDworz* Ff8.

d. *Część państwa polskiego z wyłączeniem ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego; regnum* *JanStat* (38) : gráníc Królestwá tego/ y Wielkiégo Księztwá Litewfkiégo [*terminos Regni et Magni Ducatus JanStat* 107]/ nie będę vmnieyízáć/ ále ráczéy będę bróníc/ y rozízerzáć. *SarnStat* 124; wiele chłopów y niewiáft z íziem Mázoweckich/ y z innych íziem królestwá náízégo/ do Sláfká y do Prus czáfu żniwá zwykly przechodzíć: z którój przyczyny bywa/ íz w íziemiách Korony Polfkiéy z trudnoścíá robotniki y ílugi mogá mieć. *SarnStat* 519, 20, 124, 291 [2 r.], 356, 519 [3 r.] (29).

Wyrażenie: »Krolestwo Polskie« = *regnum Poloniae JanStat* (9): żadnégo ínégo nie máíá rozumíc y mieć zá Ksíáżé Wielkié Litewfkié y Rufkié; íedno którój [...] wedle porzákdu zdawná póftánowionégo miedzy Krolestwem Polfkim y Ziemíami Litewfkiémi będzíc obran y póftánowion ná Ksíéftwo *SarnStat* 1070, 1075. *Cf* »Korona to jest Krolestwo Polskie«.

Szereg: »Korona to jest (a)bo, í) Krolestwo Polskie« (7): ábyfmy Ziemíę Podláfká [...] téyże Koronie/ to íeft Królestwu Polfkiemu przywrócili *SarnStat* 1037, 1057, 1058, 1063, 1186, 1188, 1192.

e. *Kraj, ziemia, pole (dosłowny przekład lat. regio)* (1) : Íá powiedám íj mowię wám/ podniefcie oczí wáfte/ a obezrzycie królestwá íjżetz íuż íię bieleíá ku żniwu [*videte regiones, quia albae sunt ad messem Vulg Ioann* 4/35] *OpecŻyw* 50v.

2. *Panowanie, władza; godność królewska, królowanie; regnum* *Mącz, Calag; monarchia, politeia* *Mącz; sceptrum Vulg; regimen JanStat* (1158) : *BierEz* K2; *OpecŻyw* 95v, 188v; *FalZioł* V 51; *BielŻyw* 147; *MiechGlab* 48; *BierRozm* 16; *LibLeg* 10/69; *WróbŻołt* R3v, S7 [2 r.]; *HistAl* E, E2v; *MurzNT Luc* 12/32; *MrowPieś* 8; *GliczKsíąż* F8; *LubPs* F, G3, L4v, T4, V5v, aa2v; *KrowObr* 243; A ktorým chćieli dopomoc ku krolestwu [*ut regnarent*]/ cí krolowáli/ ále ktore téż chćieli/ te z krolestwá ítrącáli *Leop* 1.*Mach* 8/13, *Gen* 36/38, 1.*Reg* 11/14, 4.*Esdr* 12/11, 18, *Esth* 16/16 (21); *RejZwierz* 21v; *BibRadz* 1.*Reg* 18/8, 3.*Reg* 2/15, 11/34, *Esth* 4/14, I 186a *marg* (23); Krol [*od kapłana*] ímié Krolwfkie/ y Krolestwo ma. *OrzRozm* B4, B4 [3 r.], B4v [2 r.], D3v [2 r.], E3v; Pofłęc íutro do ciebie mężá z narodu Beniámin/ ktorego pomáżefz ná krolestwo ludu Izráelfkíemu. *BielKron* 63v; ANdrzey trzeći [...] ná ítolec krolwfkí wíżet zá wielká trudnoścíá á íwarem/ ábowiem íe téż Kárzeł mály dopierał tego krolestwá *BielKron* 302v; przeto Krol Władzíflaw boíác íe by go Polácy s krolestwá nie złożyli/ póflał dziewofłéby do Wílelmá Grábíe Cyliyfkiégo *BielKron* 383, 65v, 214v, 238, 352, 462 (95); *KwiatKsíąż* A3 [2 r.]; *Monarchia, íedine páńftwo/ pánowanie/ xiéftwo krolwftwo. Mącz* 230c, 123a, 136b, 308b, 315d, 350a [3 r.] (10); *OrzQuin* S3v, S4 *marg*, T2, T2v [3 r.], X4; *LeovPrzep* F3v;

RejAp 63, 144; *RejPos* 19v, 39v, 46, 56v, 136v (7); *GrzegŚm* 42; *RejZwierc* 55v, 189v; *RejPos* 44; zołtáwił Lizyálfzá [...] Íprawcá włzytkich rzeczy/ ktore ku krolełtwu [*super negotia regis*] należały *BudBib* 1.*Mach* 3/32, 3.*Reg* 2/15, 14/8, *Dan* 7/18, 22, 3.*Esdr* 4/43 (14); *MycPrz* I B2v [2 r.], II A4v, C; *BudNT Apoc* 17/12, 17; *StryjWjaz* C2v; *CzechRozm* 140 [2 r.], 143, 152, 180, 246v (22); *PapPrPan* Q3, Eev; *ModrzBaz* 23v, 105v, 144v; *SkarJedn* 203; Begirig zu hertfchen. Chce mu się pánowác. Stoi o krolełtwo. *Calag* 64b; Jam w krolełtwie/ á krzyfz Páńfki w popiele *SkarŻyw* 398, 91, 251, 252, 368, 487 (12); *StryjKron* 67, 330, 597, 627, 707; *CzechEp* 161, 248, 378, 406; *NiemObr* 117, 154; *KochPieś* 13; *GórnRozm* Av; *PapPrUp* C4 [2 r.], F2v, G2v; *Phil* E; *GórnTroas* 16; *KochFrag* 42; *OrzJan* 13, 32; *LatHar* 318, 359, 521, 599; *KołakSzczęśl* C3 [2 r.]; *WujNT Matth* 8/12, *Act* 1/6, *Apoc* 17/12; *SarnStat* 8, 10 [3 r.], 18, 881, 1080 (21); *PowodPr* 2, 12, 60, 64 [3 r.], 66; włchodnie ftrony ná on czás krolełtwá z mądrościá ożeniáli/ y mądre krolmi czynili. *SkarKaz* 517a, 2b, 517a, 637a, b; *Zábity* 1296. síodmego ábo ómego mieśiáca po przyiętym krolełtwie *KlonKr* D4v, D2v; *SkarKazSej* 678a marg, 679a marg, b marg, 691b, 700a, 701b, 702b.

krolestwo czego [= *nad czym*] (2): *PatKaz III* 101; iá ieftem Tintifus krolełtwo fwiátá trzymáiąc y fwiát podbiyájąc *HistAl* Mv.

krolestwo nad kim, nad czym (10): Y pomázáli Dáwidá ná Krolełtwo nád ludem Ífráelłkim. *Leop* 2.*Reg* 5/3, 2.*Reg* 5 arg, 12, 17, 12/7; *BibRadz* 2.*Par* 13/5, *Ps* 60 arg; *BielKron* 69v, 91; *BudBib* 1.*Par* 22/10.

krolestwo w czym (2): Roku Páńłkiego 1444. Krolełtwá Włádiłławowego w Polłcze iedennałtego *StryjKron* 607; *SarnStat* 9.

krolestwo czyje [*w tym: pron poss* (51), *G sb i pron* (39), *ai poss* (15)] (105): *BielŻyw* 87; *LibLeg* 8/26v; *KromRozm* I N4; *LubPs* B5v; niechay wynidzie wyrok [...] áby iuż więcey Krolowa Wáłty nie wchodzilá do Krolá/ á Krolełtwo iey/ inłłfa ktora iefth lepłłá niłłi oná/ áby wzięłá. *Leop Esth* 1/19, 3.*Reg* 9/19, 1.*Par* 18/3, *Esth* 16/13, *Dan* 5/26, *Amos* 7/13 (14); *UstPraw* K3v; Nádáb fyn Ieroboámow náłłtał ná Krolełtwo Izráelłkie wtorego roku Krolełthwá Azy Krolá Iudłłkiego *BibRadz* 1.*Reg* 15/25, 1.*Reg* 2/14, 35/19, *Ier* 52/4, I 353v, 383c (23); *OrzRozm* B4, C2; *BielKron* 64v, 65, 294, 316v, 346v; *RejAp* 135v; *RejPos* 25v, 26, 39v, 215v, 270v (9); *RejZwierc* 256v; *BudBib* 3.*Reg* 2/12, 2.*Par* 1/1, 2/1, 25/3, *Is* 9/8 (10); *CzechRozm* 26 [2 r.], 110, 156, 164v, 167v (9); *ModrzBaz* 17, 129, 134; *StryjKron* 607; *CzechEp* 364, 375, 376; *LatHar* 318; *WujNT Apoc* 17/17; *SarnStat* 178, 195, 385, 901, 948 (8); *PowodPr* 75; *SkarKaz*)(2v; *SkarKazSej* 679a. Cf *W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub osobowej*.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej oznaczającej kraj, naród, nad którym się panuje [*krolestwo + przymiotnik* (108), *przymiotnik + krolestwo* (21)] (129): *PatKaz III* 102; *KlerPow* 1; *KłosAlg* D3v; *Leop Esth* 16/14; *BibRadz* 1.*Reg* 15/25, 19 arg [2 r.]; Wykonawłzy lat czterdzieści y czterzy ná krolełtwie Czełłkim y Węgiełłkim vmarł *BielKron* 305, 85 [2 r.], 86 [3 r.], 86v, 91, 168 (96); *HistHel* C4; *StryjKron* 288, 330 [2 r.], 390, 427 [5 r.], 452 (20); *PapPrUp* Fv; *SarnStat* 196, 1011, 1020, 1226.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub osobowej wyrażającym czyje jest panowanie [*krolestwo + przymiotnik* (3), *przymiotnik + krolestwo* (2)] (5): będzie łłumioná hárdóść Áłłfur/ y

krolestwo Egipskie odepdzie. *Leop Zah* 10/11; *BielKron* A6v, 122; *RejPos* 226; Turczyn [...] w Polfcze królestwo Mahometckie postawił? *OrzJan* 97.

W charakterystycznych połączeniach: krolestwa się dopierać (2), dostać (4), dostąpić (2), pozbawić (2), żądać (3); z krolestwa strącić (2), zepchnąć (2), złożyć (6), zrzucić (5); ku krolestwu przyść (3); krolestwo odjąć (6), osiągnąć, otrzymać (6), podać (5), przyjąć (7), przysądzić, przywłaszczyć (2), sprawować (2), wybrać (39), wziąć (8); na krolestwo koronować (29), naznaczyć (4), nasta(wa)ć (5), obrać (8), podnieść (3), pomazać (47), postanowić, poświęcić (2), powołać, promować, przełożyć (4), przyjąć, stanowić, wsadzić (17), wstąpić (10), wywyższyć (2), wyzwolić, wziąć (15), żądać (12); o krolestwo biegać, czynić (2), stać, się starać; na krolestwie postanowić, posadzić (2), ustawić.

W porównaniu (1): ieden po drugim [...] na pewną śmierć wstępuiąc/ iako na wielkie iakie krolestwo w chołdzi *SkarJedn* 394.

Zwrot: »być na krolestwie« = królować, panować (3): *BielKron* 178v; Rok ieden Saul był na krolestwie [*quando regnavit*] (przed tym) lecz (Potym) dwie lecie krolował nad Izraelem. *BudBib* 1.Reg 13/1; *StryjKron* 452.

Wyrażenia: »pod krolestwem będący« (2): Ieft to tedy pożyteczno [...] aby iednym y iednakim Prąwem [...] pod Królestwem nąszym będącē ziemie [*regni nostri terrae JanStat* 135] vżywały/ y im fie łądziły *SarnStat* 51 [*idem*] 116.

»majestat krolestwa« (1): aby [...] ikazania były wydane wedle Prąwá przez Wóytá nálezego/ y siedm Sołtyfów [...] Z Sołtyfów Máieftatu Krolestwá nálezego [*scultetis Maiestatis nostrae Regiae JanStat* 1021]/ z Bodzánowá z Gikołomie/ z Lápfzyce *SarnStat* 955.

»stolica [= tron], stolec krolestwa« = *solium regni Vulg, PolAnt, Modrz; thronus regni Vulg* (10:4): *HistJóz* B2v; *Leop Deut* 17/18, 2.Par 7/18, *Dan* 5/20; krol fiedział na stolicy Krolestwá swego w páłacu przeciw drzwiom domu swe^{go}. *BibRadz Esth* 5/1, 2.Par 7/18, 23/20, 1.Mach 7/4, 11/52, I 318c *marg*; Inire interregnum, Wfobic albo wáfádzic fie miałto zwiérfchnego páná na stolec królewftwá wákuyącego. *Mącz* 350a; *BudBib* 1 Par 22/10; *CzechRozm* 177; *ModrzBaz* 17.

»synowie krolestwa« = (hebr.) którzy mają królować (2): *RejPos* 45v; synowie krolestwá [*filiu regni*] (*marg*) do krolestwá nąznaczeni. Hebraim. (-) będą wyrzuceni w ciemności zewnętrzne: tam będzie płacz y zgrzytanie zębów. *WujNT Matth* 8/12.

Szeregi: »korona i krolestwo« (1): ábo Papież Filippowi koronę y krolestwo/ ábo Filip Papieżowi Papieftwo odiać ma. *CzechEp* 400.

»moc i krolestwo« (3): frogie woýkka przyfzły nań z rozlicznych narodow/ aby byli wykorzenili moc y krolestwo iego [*Achaza*]. *RejPos* 270v, 25v, 26.

»krolestwo a(l)bo (i) monarchija« [*szyk* 5:1] (6): Gdy Perkie krolestwo albo Monarchia trwała lat 191 *BielKron* 122, 267; *StryjKron* 11; O Monarchiey y Kroftwie/ ábo o czwartey chorobie Rzeczypospolitey/ ktora ieft z osłábieńia Królewckiey doftoyności y wáfádzey. *SkarKazSej* 688, 664a, 689b.

»krolestwo i panowanie« (1): Pan Bog [...] krolestwo y pánowanie świeckie/ odiał był domowi Dawidowemu *SkarŻyw* 241.

»krolestwo i (albo) państwo« [szyk 4:2] (6): *RejWiz* 156v; *BibRadz* I 428d marg; *LeopPrzep* C2; *RejAp* 135v; Synowie Krolewcy/ ná Kroleŧtwo y Páńŧtwo [*in regnum et imperium*] po Oycách wŧępuią. *ModrzBaz* 15v; *SarnStat* 908.

»krolestwo a (i, albo) zwirzchność« [szyk 2:1] (3): *RejAp* 64; ołobyte W.K.M. Pan Bog z moŧności fwey/ nád tym narodem/ y nád thym ięzykyem/ Kroleŧhwem á zwirzchnoŧcią/ przełóżyć raczył. *RejPos* A3, 25v.

a. O panowaniu Boga i Chrystusa (437) : pańkie ieŧ kroleŧtwo/ á on będzie panował ludu. *TarDuch* A4; *KromRozm III* H6v; *LubPs* V5v; *Leop* 1.Cor15/24; *BibRadz* *7, *Matth* 6/13, 1.Cor 15/24; *BielKron* 91v; *GrzegRóżn* D3v; *RejAp* 10; *RejPos* 219, 271; *BiałKat* 86, 183v; A wtym trudnym y nie beŧpiecznym boiu ciáła: zduchem Adámá ŧtárego nowym/ kroluie Krol Kryŧtus/ Kroleŧwem ŧłowá y ducha Świętego *GrzegŚm* 57; *BudNT przedm* c4v, c6; duchownym kroleŧwem y Ofiárownictwem názywálz vrząd Iezufow *CzechRozm* 181, 36, 37, 123v, 167v, 181 (16); *KarnNap* C; Ná káždy dzień fię modlimy/ áby kroleŧtwo Boŧe do nas przyŧzło. A ktoreŧ to inŧze ieŧ kroleŧtwo/ iedno ŧpráwiedliwoŧci/ pokoiu/ zgody/ á ŧpolney miłóŧci? *ModrzBaz* 67v; *SkarJedn* 202; Niech wŧzytek ŧwiát ten głóŧ czuie/ Pan ná króleŧtwo wŧępuie. *KochPs* 145; *CzechEp* 248, 330 [3 r.]; *ArtKanc* I16v, M15, M17v; *LatHar* 63, 364, 626; *WujNT* 1.Cor 15/24; [Jezus] wŧziął záŧłúŧone kroleŧtwo/ zá ono ták wielkie poŧłuŧzeńŧtwo ktore Oycu ŧwemu oddál *SkarKaz* 244a, 244b.

krolestwo czyje [*w tym: pron poss (156), G sb i pron (117), ai poss (87)*] (360): [Jezus] będzie krolewatz w domu Iakobowem/ a kroleŧwa iego niebędzie konietz. *OpecŹyw* 8y, 92, 120 [2 r.], 128v [2 r.]; *PatKaz II* 49; *RejPos* 68, 88, 138v, 214; *SeklKat* S2; *KromRozm I* F3v; Odpowiedziál Ieŧus/ Króleŧwoć moie/ nie ieŧ s ŧwiata tego *MurzNT Ioann* 18/36, k. 46, *Ioann* 18/36 [2 r.]; *KromRozm III* Ev; *LubPs* Bv, E4v, F2v, M3, R3v (15); *KrowObr* 2v, 23, 23v, 181; *RejWiz* A4, 114v, 152v, *Leop Tob* 13/1, *Ps* 144/13, *Ierem* 33 arg, 2.Tim 4/1; *BibRadz* I 353v, 363c marg, d marg, 446b, *Dan* 3/33 (10); *BielKron* 19; *OrzQuin* O4; *RejAp* AA6, 70, 72v, 80v, 97, 110 (11); záwŧdy naprzod będzieŧz ŧzukał kroleŧwá iego [*Boga*]/ to ieŧ/ woley ŧwiętey iego *RejPos* 220; Iezus [...] będzie krolował nád narodem Iakobowym ná wieki/ á kroleŧhwá iego nigdy końcá nie będzie. *RejPos* 270, 8v, 15, 16v marg, 37, 52v (69); *BiałKat* 86 [2 r.], 206; *RejZwierc* 11, [3 r.], 128, 148, 198, 206, 229, 259v; *WujJud* 25v; *RejPosWstaw* 42; *BiałKaz* E3v; *BudNT Ioann* 18/36 [3 r.], *Luc* 1/33; *CzechRozm* 70, 180 [3 r.], 181 [2 r.], 181v, 182 (18); *ModrzBaz* 75v; *KochPs* 210; *SkarŹyw* 286; *CzechEp* 297 [2 r.], 299, 315, 328; *ArtKanc* N2, N18v; *LatHar* 91, 731 [3 r.]; *WujNT Mar* 11/10, *Luc* 1/33, *Ioann* 18/36, s. 392, 2.Tim 4/1 (11); *PowodPr* 12, 27, 30; *SkarKaz* 275b. Cf *W formule modlitewnej*, »krolestwo boŧe«, »chwała kroleŧwa twego«, »krolestwo Krystusowe«, »krolestwo pańskie«, »krolestwo ŧwięte«.

krolestwo na kogo (1): fiedzi ná ŧtolcu ŧwem ŧkád kŧtał boŧtwá ŧwego okázuie wŧziáwŧy kroleŧtwo ná wŧŧytki ludzi *RejPs* 70v.

krolestwo miedzy kim (1): (marg) Kroleŧtwo Páná Krifthuŧowe miedzy wŧzemi narody. (—) Wŧŧytki narody ŧwiátá dam w dzyedzictwo tobye *LubPs* B2.

krolestwo nad kim, nad czym (11): on przyiáł kroleŧtwo nád námi *RejPs* 142, 42; *LubPs* dd2v marg; *BibRadz* 1.Par 28/5; *RejAp* 72v, 98; *RejPos* 39v, 79v, 131v, 136; *RejZwierc* 179v.

W połączeniach szeregowych (26): *KrowObr* 2v; *BibRadz* *6; *RejAp* 101; wdałz sie w opiekę/ w obronę/ á pod krolestwo tego mocniejszyego moczará/ to ieft/ Páná śwego: iuz on moczará swiátá tego zemdleć á zniščzyć musi *RejPos* 79v, 79v, 85, 131v [2 r.], 134, 136 (10); *RejZwierc* 11 [2 r.], 141v, 202, 206v; dáł mu (rozumiey on Stárádawny fynowi człowieczemu) zwierzchność y chwałę y Krolestwo/ áby wšyřcy narodowie/ pokolenia y ięzyki řluzyły mu *CzechRozm* 124, 107; *CzechEp* 299, 328; *ArtKanc* N2; *WujNT przedm* 12, *Matth* 6/13, *Apoc* 12/10.

W formule modlitewnej [czyje] (23): *SeklKat* B4v, S2; *MurzHist* I4v; *KromRozm III* B3v; *Leop Luc* 11/2; *BibRadz Matth* 6/10, *Luc* 11/2; *BielKron* 438; *OrzQuin* Q; Przydź krolestwo twoie/ to ieft/ áby nas zázwdy opanowálá zwierzchność á opieká twoiá *RejAp* 102, 141v; *BialKat* 206; *KuczbKat* 385, 391; *ArtKanc* M14v, M15v, M16v, M18v; *LatHar* 5, 6; Przydź krolestwo twoie [*adveniat regnum tuum*] *WujNT Matth* 6/10, *Luc* 11/2; *SiebRozmysł* C4v.

Zwroty: »być, zostać pod krolestwem« = *esse sub regno* *Modrz* (12:1): Vrząd y moc Kryřtuřowá. 6. Stan tych ktorzy řą pod Krolestwem iego. *BibRadz Is* 10 arg; *RejAp* 103, 108v; *RejPos* 78 [2 r.], 85 marg, 205, 332, 332v; ktho iuz zořtanie pod tym krolestwem á pod opieká á pod tą obietnicá Pánřką/ iuz go będzie řtrzeęł iáko řrzenice w oku *RejZwierc* 141v, 132v, 206v; *ModrzBaz* 75v.

»chodzić pod krolestwem, w krolestwie« (6:2): *RejAp* 70; wiernemu á temu który chodzi pod krolestwem Páná śwego/ zázwdy řowite řą zapłáty á pociechy iemu zá tho zgotowáne. *RejPos* 85; ieffli iemu wiernie dufáć będzieřz/ iuz chodiřz w krolestwie iego/ w obronie iego/ á w opiece iego. *RejPos* 139, 110v, 316; *RejZwierc* 128, 198v, 259v.

»pod krolestwem chować« [*szyk* 1:1] (2): prořmy go vřtávicřnie áby nas pod mocá/ pod obroná/ á pod krolestwem řwym vřtávicřnie chować raczył *RejZwierc* 11, 148.

»stać pod krolestwem« (1): A káždy co řtał y dziś řtoi z nádzyeřá řwoię pod řwiętá opátrznocřá iego/ á pod tym mořnym krolestwem ie^{go} *RejPos* 316v.

Wyrażenia: »krolestwo boże, Boga« = *regnum Dei* *PolAnt, Vulg* (7:2): daremno byř innego co omyřliwáć w krolestwie swoim miał, puki pierwej krolestwa miřego Pana Boga pilnowáć nie zacznieř. *Diar* 84; *LubPs* dd4 marg; Papieřz [...] nic niemyřlił o rozmnořeniu chwały y Krolestwá Bořego/ iedno thylko iákoby rozmnořył chwałę/ moc/ y krolowánie řwoie *KrowObr* 33; *BibRadz Matth* 21/43; *RejAp* 101; *Grzegřm* 33, 57; *CzechRozm* 184v; *WujNT Mar* 9/1.

»krolestwo chwały bożej« (3): Pan Chriřtus v S. Mátheuřzá ták mowił: Podźćie błogořłáwieni Oycá mego/ ořięgnicie zgotowáne wam Krolestwo (*marg*) Krolestwo chwały Bořey iákie ieft. (–) *KuczbKat* 390, 390 [2 r.].

»chwała krolestwa tw(oj)ego« (5): *RejPs* 76; *LubPs* ff [2 r.]; Chwałę krolestwá twego będą powiádáć/ á o mořnořci twey będą mowić [*gloriam regni tui*]. *Leop Ps* 144/11, *Ps* 144/12.

»krolestwo (Pana) Krystusowe, Jezu Krysta« [*szyk* 42:2] (43:1): Iř Krolestwo Páná Krvřtuřowe rozřerzyło řie po wřzech kráinách řwyátá. *LubPs* Y6v marg, P6 marg, Q4 marg, V6 marg, Y6, dd2v marg [2 r.] (24); *BibRadz I* 138d, 308c marg, *Is* 25 arg, *Ier* 30 arg, 33 arg; *RejPos* 312, 312v [2 r.], 344v marg; *BialKat* 243v; *Grzegřm* 33; *CzechRozm* Av, 181, 183, 183v, 184v, 250v, *4; *Skarřzyw* 41; *WujNT Zzzzzz* 3.

»krolestwo łaski (bożej)« (2): (*marg*) Krolestwo łaski musimy pirwey mieć/ á potym też chwały Bożej. (-) Bo to być niemożo áby w kim krolowála chwała Boża/ iefliby w nim niekrolowála tegoż Pána Bogá łáfká. *KuczbKat* 390, 390.

»krolestwo nieba i ziemie« (1): ktore^{mm} [*Jezusowi*] ieft poruczone krolestwo niebá y ziemie *RejPs* 29v.

»nieskończone krolestwo« (2): Ogládać onę niemiertelność swoię/ á wieczne á nigdy niofkończone krolestwo swoie. *RejPos* 128, 286v.

»krolestwo Pańskie, Pana« = *thronus regni Domini PolAnt* [*szyk 37:1*] (27:11): *LubPs* G4, V3 *marg*, V6 *marg*, X5 *marg*, Z2v, cc5v *marg*, ff *marg* [3 r.]; *BibRadz* 1.Par 28/5; *RejAp kt*; *RejPos* 84v *marg*, 85 [3 r.], 135v *marg*, 250v, 318 (20); Iáko fie poddać pod krolestwo Páńskie. *RejZwierc* 198v *marg*, 131, 132v, 138v, 179v, 206v, Aaa4.

»sceptrum krolestwa« = *virga regni PolAnt* (4): *RejPs* 68; Nie podáy miły pánie Sceptrum krolestwá twego/ Tym ktorzy fie tu wazá wżeteczeńftwá tákiego *LubPs* hh5v; *BibRadz* *Hebr* 1/8; *CzechRozm* 139v.

»stolica krolestwa« = *thronus regni PolAnt* [*szyk 2:1*] (3): *BibRadz* 1.Par 28/5; vtwierdzę ftolicę krolestwá iego áż ná wieki. Ia iemu będę zá oycá/ á on mnie będzie zá fyná *CzechEp* 297, 298.

»krolestwo święte« [*czyje*] [*szyk 24:15*] (39): *RejKup* Ccv; *LubPs* aa2v; *RejAp* 72v, 97v, 98, 102, 103v, 108v, 141 v; bezpiecźnie w tym twoim świętym krolestwie á w tym odkupieniu twoim chodzili *RejPos* 110v; wżyfcy woáli [...] do Bogá Oyczá swoiego niebieskiego [...] aby gi zákrył świętym krolestwem swoim *RejPos* 213, 1, 80, 115, 131, 133 (26); *RejZwierc* 11, 198v, 202; *ArtKanc* N18.

»krolestwo wieczne, wszech wiekow« [*szyk 10:7*] (15:2): *RejPs* 138; *KromRozm* I F3v; *LubPs* L3 *marg*, T4v *marg*; Krolestwo twoie krolesthwo wfíech wiekow [*regnum omnium saeculorum*]: á pánowanie twoie we wfíelkim narodzie á narodzie. *Leop Ps* 144/13, *Ier* 33 *arg*; *BibRadz* *Dan* 3/33; *RejAp* AA6, 97, 126, Ee; *RejPos* 128, 179v, 313, 345; *CzechRozm* 107, 182.

Szeregi: »moc a (i) krolestwo« [*szyk 4:3*] (7): A thu iuz nád tobá żadna moc/ żadne niebiefpieczeńftwo mocy mieć nie może/ tylko cie opánuie fámo fzczyre krolestwo á moc Pána twoiego. *RejPos* 130, 131, 190, 262, 270; *RejZwierc* 11; *SkarŻyw* 397. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.*].

»krolestwo a obrona« (1): wy fie rozráduycie wierni ktorzy miefzkacie w niebie/ tho ieft pod krolestwem á pod obroną Páńką *RejAp* 103. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.*].

»krolestwo a opieka« [*szyk 1:1*] (2): obáč w iákim bezpieczeńftwie chodzifz [...] iefliżeś ieft w opiece Páńkiey á pod krolesthwem iego *RejPos* 78, 332v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

»krolestwo a opatrność« [*szyk 4:1*] (5): *RejAp* 95v; *RejPos* 316v; Czemu fie tego nie wftrálfyfz? że fie Pan ciebie záprzał/ á iz iuz nie chodzifz pod krolestwem iego á pod opátrnością iego *RejZwierc* 259v, 11, 198v. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»krolestwo albo (a) panowanie« = *regnum et dominatio Vulg* (2): *Leop Ps* 144/13; Krolestwo álbo Pánowania [!] Boże należy ná fłowie Ewángeliey y Duchu Świętym. *GrzegŚm* 33. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»krolestwo i państwo« (1): wielkie drzewo y rodzaj Mellyafzá Chrystufá wrośł/ y krolestwo y páńftwo podniośle y długie. *SkarKaz* 83b.

»krolestwo a posłuszeństwo« [szyk 1:1] (2): iefli sie wdafz pod krolestwo á pod posłuszeństwo iego/ iż y ty bogáctwá fwiátá tego/ y wśytki ine nábycia iego/ tobie sie fporzyć á hoynie ná wźem rozśzyrzác máią. *RejPos* 241v, 229.

»stolec a krolestwo« (1): Anyoł to fwięte plemię zowie być fynem iego [*Dawida*]/ á opowieda iż poliędzye ftolec á krolestwo iego *RejPos* 272v.

»krolestwo, (a, i) zwirzchność« [szyk 3:2] (5): *LubPs* Z3v; A což to iefł vwierzyć weń/ iedno wśytko ine opuściwśy [...] iego zwirzchność á krolestwo fwięte wśtáźnie nád fobą wyznawác *RejPos* 145, 74v, 257; *CzechRozm* 179v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

Wyrażenie przyimkowe: »za krolestwa Jezu Chrysta« = *po narodzeniu Chrystusa* (1): Vmęcżony [...] zá pánowánia Máximianá Cefarzá zá krolestwá náłzego Páná Iezu Chryftá *SkarŻyw* 41.

b. O panowaniu diabła i antychrysta (39) : *RejAp* 111; *RejPos* 77v; Ktorego krolestwá Antichriřt nie od kogoć innego ma/ iedno od Szátáná *CzechRozm* 184v.

krolestwo czyje [w tym: *G sb i pron* (18), *ai poss* (6), *pron poss* (4)] (28): Ze by wnas niekrolował fżatan przez grzechi/ a nieobcziazał famnienia/ wrośpac nie prziwodził y nawieczne potępienie: a toc iefł krolestwo iego *SeklKat* S2v; *Leop Apoc* 17/17; *RejAp* 13ev; A tác iefł rozność krolestwá Pánfkiego á krolestwá czártá fprofnego [...] gdyż powieda Pan/ iż iedno ten z Bogá iefł ktory fłucha fwięthey náuki iego/ á kto nie fłucha náuki iego ten z oycá dyabłá iefł. *RejPos* 85, 19v, 27, 76v [3 r.], 77v [3 r.], 78v (19). Cf »antychrystowe krolestwo«.

krolestwo kogo, czego [= *nad kim, czym*] (2): Iáko Czárth złupyon s krolestwá fwiátá tego. *RejPos* 77v marg; *PowodPr* 35.

Wyrażenia: »antychrystowe krolestwo« [szyk 4:3] (7): *KrowObr* 199v; Antichriřtowe krolestwo/ mocą y duchem Chriřtufowym bywa zniśczżone. *CzechRozm* *; *WujNT* 103 [2 r.], 104 marg, 174 [2 r.].

»krolestwo szatańskie, czartowskie, diabelskie« [szyk 4:1] (3:1:1): *SeklKat* S2; ktorzy kolwiek fą náprzećiwko tym Artykułom/ fą iefłtze w krolestwie Dijabelfkim/ od Anthykryftá fyná zátrátzonego/ zwiáźáni *KrowObr* B4v; *RejPos* 133; świát wśyřtek/ będąc Bożym/ wpáść dla Szátánfkiego krolestwá nie może *CzechRozm* 184v, 184v.

Szeregi: »moc ani krolestwo« (1): żadna moc iego [*ksiąźćcia świata tego*]/ áni żadne krolestwo iego tym zářzkodzić nie może/ ktorzy moi [*Boga*] fą. *RejPos* 145v.

»opieka a krolestwo« (1): Bo sie go wnet lęknie on okrutny Herod á on fřogi krol/ Czárt [...] zádziwowawśy sie mu [*człowiekowi krześcijańskiemu*] iż wypadł z opieki iego á s krolestwá iego. *RejPos* 20.

»krolestwo i państwo« (1): ná tym Belu wśyřtko krolestwo y Pánftwo Antykryřtowe iefłh pořtáwione. *KrowObr* 199v.

»sceptrum a krolestwo« (2): ná ten czás miał Pan złomić/ fłáźić/ á zniśczżyc fceptrum á krolestwo onego fřogiego krolá [...] Czártá *RejPos* 15v, 15v.

»krolestwo i zwirzchność« [szyk 1:1] (2): zelżono ielż krolestwo iego [czarta] y zwirzchność iego/ którą on miał nád narodem ludzkim *RejPos* 29, 79v.

c. O władzy papieża (1) :

Szereg: »państwo i krolestwo« (7): Ielżtze telż tá mátká nietzyfta [papież]/ vmocniłá páńftwo fwoie/ y Krolestwo/ Annatámi/ Sakrámi/ Pálliuftzámi *KrowObr* 242.

d. O władzy antropomorfizowanych pojęć abstrakcyjnych i obiektów świata pozaludzkiego (36) : CZłonkowie wftyłcy fercu/ gdy krolestwo dáli/ Brzuch dworem/ práwá rękę márfzałkiem obráli. *RejFig* Dd8v; *BibRadz Dan* 7/18 [2 r.]; *RejAp* 102; *ModrzBaz* 133v; tarnie bárzo fię rádo ná krolestwo porwáło/ y wftyłki drzewá popaliło y fámo zginęło. *SkarKaz* 80a.

krolestwo czyje [w tym: G sb i pron (23), pron poss (1)] (24): *LubPs* X; *RejWiz* 95; Sub Veneris regno militat, Pod królewftwem boginiei Veneris żołnierzuye/ To yeft miłuye. *Mącz* 350a; *RejPos* 115; Abowiem fzyrokie iey [cnoty] krolestwo ielż/ ktore oná głośna łławá iáko trábá brzmiącza po fwiátu roznośi. *RejZwierc* 22v, 66, 68, 155, 212v; *ArtKanc* E6v; *RybGęśli* C2v. Cf »krolestwo świata tego«.

krolestwo nad kim, nad czym (5): *Leop Apoc* 17/18; *BudNT Apoc* 17/18; *CzechEp* 375; A niewiáftá ktorąś widział/ ielż miáfto ono wielkie/ ktore ma krolestwo nád krolmi źemie [regnum super reges terrae], *WujNT Apoc* 17/18, s. 877.

W połączeniu szeregowym (1): [prawda] onác ielż mocą/ krolestwem/ możnością/ y máieftatem ná wieki wieczne. *BudBib* 3.Esdr 4/40.

Wyrażenie: »krolestwo świata tego« (13): położyłeś nádzieję fwoię tylko w nędznych fprawach fwiátá tego/ á w doczełnym krolestwie iego. *RejPos* 127v, 2v, 7, 9v, 17, 26 [2 r.] (13).

A. Godność królewska, majestat; regnum Vulg (37) : A gdyż iuż noc byłá/ prośił áby z nim Krol fzedł ná doł/ ná towarzyfką bięśiáde/ záwieśiwłzy ná Zamku Krolestwo ná kołku. *OrzRozm* 14; *Apoc* 1/9; *SkarKaz* 520a.

krolestwo czyje [w tym: pron poss (5), G pron (2)] (7): zdawná ielż przezrzaná fwięta mátká iego ktora fie miáłá ftać vczęśniczką krolestwá iego. *RejPs* 67v, 16v; *RejRozm* 405; *Leop* AAA4v, BBB3; *RejPos* 79v; *SkarKaz* 122a.

Wyrażenia [w tytułowaniu]: »jogo jasnoś i krolestwo« (1): przy Iego Iáłności y Krolestwie będe ftał [Suae serenitati et regno assistam *JanStat* 909]/ y przy iego potomkách *SarnStat* 1125.

»krolewstwo twoje« (1): Aby bilo zal krolewftwhw thwoyemv pana nałzego y włzech nałf, y they byedney zyemyae. *LibLeg* 6/191v.

Przen (25) :

a) Chwała, godność, zaszczyty (5) : opifał Sálomon [...] iákie to będa tám krolestwá y trinmphych [świętych] nád tymi ktorzy ie przeládowáli ná ziemi. *RejAp* 55; *RejPos* 79v [3 r.]; O Pánie Boże/ ktorego poznánie żywotem ielż/ ktorego służbá krolestwem ielż *LatHar* 569.

b) Współdział w królowaniu Boga i świętych; szczęście w niebie (20) : nierozmierzona łáłká á dobrotá Páńłka/ ktorą nas wftyłki hoynie opátruie/ Ze nas y tym y przyfłzym krolestwem dáruie. *RejWiz* 122; *RejPos* 135v; Aby fię tedy krolestwá fpodźiewał/ niech ma dobre fumnienie/ niechay wierzy y czyni. *SkarKaz* 350b.

krolestwo czyje [w tym: *pron poss* (14), *G sb* (1)] (15): nic fie nie lękaycie/ ábowiem iuz blisko iest krolestwo wálze/ a odkupienie wálze. *RejPos* 5v, 7v, 9v, 11, 12v, 23v (13); *RejZwierc* 131; Potępieni oglądaią rádość y krolestwo świętych ná wíętszą żáłość. *SkarŻyw* 121.

Wyrażenia: »obiecane krolestwo« [szyk 3:1] (4): Gotuycie fie co napilniey/ ábowiem iuz iest blisko powołanie wálze/ á krolestwo obiecáne wálze. *RejPos* 160, 39v, 211, 264v.

»wieczne krolestwo« (2): Ízczeńliwie swiátá tego dokonczył: á ná wieczne z Chrytufem krolestwo náftąpił *SkarŻyw* 231, 306.

3. *Coll. Królowie; tu o wiernych* [przekład bibl. *regnum et sacerdotes Apoc 5/10 Vulg*] [Cf **KROL** *znac. 1.d.*] (4) :

Szereg: »krolestwo i kapłani« (4): *RejAp* 8v; vczyniłeś nas Bogu nálzemu krolestwem (*marg*) krolmi. *G.* (-) y kápłanmi/ y będziemy krolować ná ziemi. *WujNT Apoc 5/10, Apoc 1/6*, s. 841.

4. *W dawnej Rzeczypospolitej ziemskie dobra należące do króla, często zastawiane lub darowywane, tzw. królewszczyzny* (12) : *MetrKor* 61/35; O wykupienie Krolestwá [...] Vítawilifmy/ iż gdybyfmy kogo wykupowáli/ álbo kto zá nálzym Consenfem wykupował z dobr nálzych *UstPraw A, A* [2 r.], A3v, Hv [3 r.]; Władzísław [...] kfyżę Opolskie/ [...] kościoł na iálney gorze w Czędtochowey záłożył/ [...] y nádanim s krolestwá opátrzył. *BielKron* 379v, 349, 405v *marg*; *SarnStat* 470.

[*W przeciwstawieniu*: »ziemiaństwo ... krolestwo«: Item są stawki 2 na rzece Wrzempi, która dzieli ziemiaństwo od królestwa *LustrKrac* I 86.]

5. *Stały podatek płacony od łanow chłopskich; regalia* *JanStat* (3) : podatki náłzé/ które po proftu Królestwem zową *SarnStat* 888; VStáwiamy/ áby Spifné nie było wyciągano w podatkách pieneznych/ y także w wybiéraniu dwu grofzy/ które póspolicie Krolestwem zową. *SarnStat* 354, 407.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (9) :

W słownikach (7): *Murm* 19, 20; *Regnum. Raich. Krolestwo. Mymer*¹ 6v, 11v; Hierarchia, Święte królestwo/ páńftwo álbo xięftwo. *Mącz* 156a, 350a; *Calep* 907a.

Wyraz cytowany (2): Bo w tekście Hywreyfkiem niekrolestwá/ ále krolestwo (iedno) pífze *BudBib* B3.

Synonimy: 1. *kraina, księstwo, monarchija, państwo, rzeczpospolita*; 2. *monarchija, panowanie, państwo*; 5. *podymne, poradlne*.

Cf **KROLEWCZYŻNA, KROLEWSKI, KROLOWANIE, KROLOWSKIE, MIEDZKROLESTWO**